

زنوزق؛ روستای هفت‌رنگ آذربایجان نردبانی تا بهشت

هر چند بهتر است برای دیدن زیبایی‌های زنوزق فصل تابستان را انتخاب کنید تا از زردآلوها و سیب‌های خوش‌عطرش بی‌نصیب نمانید، ولی این دلیل نمی‌شود همین روزهای تعطیلات نوروزی پیش رو را از دست بدهید.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، هر چند بهتر است برای دیدن زیبایی‌های زنوزق فصل تابستان را انتخاب کنید تا از زردآلوها و سیب‌های خوش‌عطرش بی‌نصیب نمانید، ولی این دلیل نمی‌شود همین روزهای تعطیلات نوروزی پیش رو را از دست بدهید.

روستایی با چهار هزار نفر جمعیت؛ روستایی که به درختان عظیم سپیدار ختم شده و به وسیله همین پوشش سبز و بلند از دیگر جاذبه‌های منحصر به فرد منطقه جدا شده است.

زنوزق بی‌شک یکی از منحصر به فردترین روستاهای تاریخی و طبیعی ایران است. در این روستا خانه‌هایی دیده می‌شوند که مربوط به دوره‌های صفوی است.

زنوزق در کنار شهر زنوز در 30 کیلومتری شمال غرب مرند واقع است؛ خیابان اصلی «زنوز» به سمت شرق که طی شود دورنمای یکی از زیباترین روستاهای ایران با حفظ تمام سنت‌ها و آیین‌های خود متجلی می‌شود.

برای رفتن به زنوزق باید از تبریز عبور کنید و همین مسیر را تا شهر مرند ادامه دهید. در همین مسیر در میان باغات پربار و رنگارنگ، روستایی خودنمایی می‌کند که عنوان بزرگترین روستای پلکانی ایران را داراست؛ روستای زنوزق.

اولین چیزی که بعد از ورود به این روستای پلکانی توجه‌تان را جلب می‌کند، سنگفرش مرتب روستا و در و پنجره‌های زیبایی است که با آبی، سبز و قرمز خوش‌رنگ شده‌اند اما زیباترین منظره روستا به خصوص در تابستان سینی و طبق‌های بزرگ چوبی پر از میوه است که روی بیشتر پشت بام‌ها چیده شده‌اند تا زیرآفتاب خشک شوند. فصل تابستان و بعد از آنکه زردآلوها کاملاً رسید، وقت خشک کردن میوه و درست کردن «برگه» آغاز می‌شود.

کوچه‌ها و خانه‌های این روستا به طرز عجیبی هویت تاریخی خود را حفظ کرده‌اند؛ شاید اگر هر گردشگری تنها چند قدم در این کوچه‌ها بردارد و چهره سوخته زنان و کودکان را کنار دیوارهای کاهگلی ببیند زمان و تاریخ را فراموش کند.

روستایی مملو از درختان گردو، سیب، زردآلو و چشمه‌هایی که صدایشان در تمام منطقه پیچیده است. یکی از شاخصه‌های این مکان روستاهای به هم چسبیده‌ای است که همانند نگینی دورتادور «زنوزق» را فرا گرفته‌اند.

به خاطر همین‌هاست که صنعت نخست مردم این روستا مانند روستاهای زمهریر و درق تولیدات محصولات سردرختی مانند سیب، زردآلو و گردو است.

با اینکه مردمان زنوزق از لحاظ اقتصادی مردمانی مرفه نیستند، ولی طبیعت و زلالی آن، چنان صفایی به مردمان روستا داده است که کمتر چهره‌ای در این روستا را بدون خنده می‌توان دید. آبی، سبز، نارنجی و گاه قرمز عمده‌ترین رنگ‌هایی است که در لباس زنان این روستا به چشم می‌خورد، زنانی سختکوش و خندان.

زنوزق هم کوچه‌های سنگفرش دارد، هم باغ‌های سبز میوه و هم چشمه‌های جوشان از در و پنجره‌های رنگین که انگار بعداً روی روستا چسبانده شده‌اند که بگذریم، آن چیزی که چهره زنوزق را در کوهپایه‌های کوه «قلعه» تماشایی‌تر کرده، صفحات زرد و نارنجی قرمزی است که تابستان‌ها روی بام و حیاط خانه‌ها جای می‌گیرند و جشن رنگ‌ها را در اینجا کامل می‌کنند.

اگر مسیر سنگفرش را تا انتها ادامه دهید به سمت «قلعه» خواهید رفت. البته نباید انتظار دیدن قلعه‌ای با برج و بارو داشته باشید، مسیر شمالی روستا در کوهستان به قلعه‌هایی می‌رسیده که امروز البته چیزی از آنها باقی نمانده. اگرچه احتمالاً در انتها، قلعه‌ای نخواهید دید، اما در ارتفاعات بالادست به یک دیواره عمودی می‌رسید که از آنجا روستا زیرپایتان خواهد بود.

از سیب، زردآلو و عسل که هر کدام به عنوان یک شاخصه برای این روستا محسوب می‌شود که بگذریم، کوه‌ها و تفرجگاه‌های مستعد فراوانی در حاشیه این روستا وجود دارد که هر کدام به تنهایی در ایام مختلفی از سال پذیرای گردشگران خارجی و داخلی است.

برای سوغاتی هم انواع خشکبار در دسترس شماست؛ قیسی، برگه زردآلو و لواشک. تمام اینها بسته به نوع و مرغوبیتشان قیمت متفاوتی دارند که البته برای خرید آنها باید چانه هم زد.

این همه باغ و درخت، باعث شده علاوه بر خشکبار، فرصت چشیدن عسل نابی را هم داشته باشید که محصول بی نظیر زنبورهای روستاست؛ باغداران روستا اغلب زنبورداری هم می‌کنند و این مسئله باعث شده عسل به یکی از تولیدات اصلی روستا تبدیل شود.

از طرفی گلیم، جاجیم و جوراب‌های دست‌بافت هم برای خرید هست. چون مغازه یا فروشگاه‌ی برای نمایش آنها نیست، باید از زنان روستا بخواهید تا اگر دست‌بافتی در خانه دارند، نشانتان دهند. البته زنان زنوز آنها را برای فروش نمی‌بافند و برای مصارف شخصی و از سر ذوق است.

کوه‌های سلدرم، سد زنوز و توپوگرافی اطرافش، باغ زیبای امینی، چشمه‌های آب معدنی فراوان و دشتهایی در ارتفاع 2 هزار متری از سطح دریا که اردیبهشت آنها همانند تکه‌ای جدا شده از بهشت است.

رمه‌های گوسفند نیز در گوشه و کنار دشتهای اطراف روستا دیده می‌شوند که برای مردم این روستا به منزله ثروتی عظیم است.

از طرفی هم در نزدیکی زنوز «سد زنوز» وجود دارد که پرآب و دیدنی است. اگر طالب دیدن این سد و زیبایی‌های اطراف آن هستید، می‌توانید جاده قلعه را تا تندیس «شهید فهمیده» طی کنید، بعد به سمت راست بپیچید. چند دقیقه بعد سد را خواهید دید که حاشیه‌ای سرسبز و دیدگاهی زیبا دارد.

با اینکه بسیاری از کارشناسان معتقدند؛ ثبت این روستا در فهرست یونسکو سال‌هاست به تأخیر افتاده است اما شاید این تأخیر به سود «زنوز» تمام شده باشد. در حال حاضر کمتر روستایی در ایران وجود دارد که تمام بافت‌ها، سنت‌ها و پوشش‌های قدیمی خود را حفظ کرده باشد.

بنابر برخی از نظرات در خصوص نام روستا که به نظر صحیح می‌رسد، به دلیل قرارگیری در ارتفاعات شهر «زنوز»، ابتدا نام آن «زنوز داغ» بوده که به علت تکرر استفاده در ترکی آذربایجانی به «زون زاغ» تبدیل شده و در زبان فارسی به «زنوزق» اشتباه یافته است.

متأسفانه گمنامی این روستا به واسطه عدم معرفی مناسب از سوی کارشناسان باعث شده است فعالیت‌های متمرکز برای ارتقای وضعیت این روستا در مباحث گردشگری بسیار کم‌رنگ و کم‌اثر باشد به طوری که این روستا علاوه بر میزبانی گردشگری نامتمرکز حتی به جز موارد نادر مورد بازدید جدی مسئولان قرار نگرفته است.

«زنوزق» روستایی است که مجموعه عوامل طبیعی و تاریخی آن می‌تواند آن را به یکی از ممتازترین روستاها در مباحث فرهنگی و گردشگری تبدیل کند؛ امری که تا به حال محقق نشده است اما آنچه مشهود است مجموعه جاذبه‌های طبیعی و تاریخی که در این روستا و مناطق اطراف آن وجود دارد یکی از نادرترین ظرفیت‌های گردشگری ایران است.

نگارنده: سحر فکردار